ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРИКЛАДКИ

СТРЕМБИЦЬКА Л.А.

8 клас

META

- □ поглибити відомості про прикладку як різновид означення;
- □з'ясувати умови відокремлення прикладок та їх роль у мовленні;
- □знаходити відокремлені прикладки в реченнях, правильно розставляти розділові знаки при відокремлених прикладках та обгрунтовувати їх;
- правильно інтонувати речення з відокремленими прикладками.

ПРИГАДАЙ!

• Учениця Ковальчук, студент Сергій, кіт Мурко, поема «Тополя», ріка Дніпро, Дніпро-ріка, лікар-терапевт, красуня дівчина, дівчина-красуня.

- ОНа які питання відповідають виділені слова?
- оЩо вони означають?
- Якою частиною мови виражені?
- •Які правила написання таких слів?

ПРИКЛАДКА-ЦЕ РІЗНОВИД ОЗНАЧЕННЯ

- ВКАЗУЄ НА ОЗНАКУ ПРЕДМЕТА І ДАЄ ЙОМУ ДРУГУ НАЗВУ
- ЗА ЗМІСТОМ КОНКРЕТНІША ВІД ОЗНАЧУВАНОГО СЛОВА
- ВИРАЖАЄТЬСЯ ІМЕННИКОМ

- МОЖЕ БУТИ ЯК ЗАГАЛЬНОЮ НАЗВОЮ, ТАК І ВЛАСНОЮ Прикладку з означуваним словом пишемо

ОКРЕМО або ЧЕРЕЗ ДЕФІС

трава звіробій звіробій-трава красуня Марія —красуня ріка Рось ріка риба щука щука-риба

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

Містить додаткове повідомлення, конкретизує висловлювану думку, служить засобом уточнення, образності

Виражається іменником або іменником із залежними словами Відокремлена прикладка

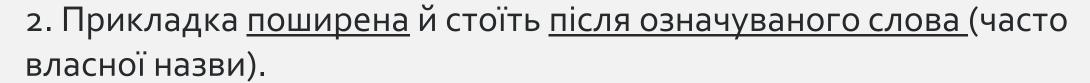
Пов'язується з присудком

Буває поширеною (вираженою словосполученням) і непоширеною (вираженою одним словом)

УМОВИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ПРИКЛАДОК

1. Прикладка стосується особового займенника.

I ось він, **Київ**, за валами...

Шевченко, **великий син України**, живе в пам'яті свого народу. Завершенням їхньої подорожі була Нова Каховка — **славетне молоде місто.**

3. Прикладка стоїть перед означуваним словом і має додаткове <u>обставинне</u> значення.

Тонкий знавець фольклору, Франко записував його для історії.

УМОВИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ПРИКЛАДОК

4. Прикладка приєднується за допомогою сполучника <u>як</u> і має <u>відтінок причини</u>.

Івась, як менший, завжди терпів від Карпа.

НЕ ВІДОКРЕМЛЮЄТЬСЯ прикладка, яка разом зі словом **як** має значення **«у ролі кого (чого) виступає предмет чи особа».**

Ліс зустрів мене як друга.

Олександр Мурашко відомий як портретист.

5. Прикладка приєднується словами тобто, або(= тобто), наприклад, чи (=тобто), навіть, зокрема, як-от, а саме, на ім'я, так званий.

Казак Бобренко, на ім'я Григорій, єдиний син достойної вдови.

УМОВИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ПРИКЛАДОК

6. ЗАВЖДИ відокремлюються прикладки, виражені сполученням слова **чоловік, чолов'яга, дівчина, хлопець, дід** і под. з іншими словами.

Дивлячись на людей, усміхався і мій батько – **великий добрий чоловік**.

- 7. ТИРЕ ставимо, якщо
 - прикладка стоїть у кінці речення,
 - автор хоче надати особливого змісту прикладці.

Урочисто вишикувалися проспектами каштани - **почесна варта весни**. Осінній вітер – **хитрий Каїн** – у лісі шастає, як лис.

ПРОБЛЕМНЕ ПИТАННЯ

ПОМІРКУЙМО РАЗОМ!

✓Що спільного і відмінного в умовах відокремлення прикладок і означень?

✓ Чим це можна пояснити?

ПУНКТУАЦІЙНИЙ ПРАКТИКУМ

ПРОЧИТАТИ РЕЧЕННЯ, ДОТРИМУЮЧИСЯ ПРАВИЛЬНОЇ ІНТОНАЦІЇ. РОЗСТАВИТИ РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ, ПОЯСНИТИ ЇХ. ПІДКРЕСЛИТИ ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРИКЛАДКИ.

- 1. Марко юнга зі шхуни «Колумб» ходив сьогодні додому на маяк.
- 2. Ту криницю батько ще копав нам синам і людям для відради.
- 3. Розгортаю ще раз «Малу книжку» Шевченка факсимільне видання вищих дум джерело.
- 4. Чудовий піаніст Лисенко тонко передавав твори Шумана Шопена Ліста.
- 5. Був на Січі старий козак на прізвище Чалий.
- 6. А земля наречена в цвіту яблунево-рожевих садів мліє солодко.

СЛОВНИК. *Факсиміле* — точне відтворення оригіналу (рукопису, малюнка) фотографічним способом.

ПОРІВНЯЙТЕ!

Відомий лікар Тетяна Попова видала книгу «Нариси про гомеопатію».

Як лікар-гомеопат, Тетяна Попова допомогла вилікуватися багатьом хворим.

Тетяна Попова **як лікар-гомеопат** видала книжку рекомендацій для зцілення від багатьох хвороб.

- Пояснити правила відокремлення прикладок у реченнях.

ДОСЛІДЖЕННЯ - ТРАНСФОРМАЦІЯ

Складіть і запишіть речення, використавши підмет як означуване слово, а присудок – як прикладку. Прикладку приєднайте за допомогою слова тобто, або (тобто), чи (тобто).

<u>ЗРАЗОК.</u> Астрономія — наука про небесні тіла. — Астрономією, <u>тобто</u> наукою про небесні тіла, він цікавився ще з юних літ.

- 1. Фонетика учення про звуки мови.
- 2. Ягуар американський тигр.
- 3. Вальдшнеп лісовий кулик.
- 4. Міфологія фантастичне уявлення про світ.

доповни речення

1.Україна, ..., 2012 року приймала чемпіонат Європи з футболу.

- 2. Вона, ..., завжди говорить тільки правду.
- 3. Слони, ..., є національним символом Королівства Таїланд.
- 4. Із сивої давнини Дніпро,..., котить хвилі, єднаючи минуле з майбутнім.
- 5. Тихими вечорами люблю дивитися на зорі

«ПРОДОВЖ ДУМКУ»

- 1. Прикладка- це...
- 2. Прикладка на письмі відокремлюється за допомогою...
- 3. Не відокремлюється прикладка, якщо...
- 4. Завжди відокремлюється прикладка, коли...
- 5. Роль відокремленої прикладки в мовленні полягає в тому, що.....

РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на уроці я дізнався (дізналася)...

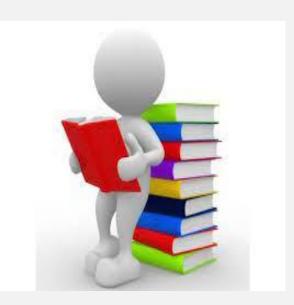
Найбільше труднощів я відчув (відчула)...

Я не вмів (вміла), а тепер умію...

ДОМАШНЕ ЗАВДАННЯ

Виконати вправу 3

стор. 144 (письмово)

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

УСПІХІВ!

